

Dr. Rauzs József:
A mélykúti Szent Joachim templom és plébánia
Mélykúti Egyházközség, 2017

Könyvbemutató a mélykúti templomban 2017. szept. 16-án

Bevezető gondolatok

Egy könyv bemutatója a könyv keresztelője – szokták félig tréfásan, félig komolyan mondogatni – , nos ma itt ez egészen komolyan elmondható, hiszen a téma és a hely szelleme is kitűnően illeszkedik a keresztelő-hasonlathoz. A mélykúti hívek közösségének története született meg most könyv formájában, s elhoztuk ide a templomba, hiszen ez az ősi „ecclesia” jelenti-jelképezi a hívek mindenkori közösségét, s egyben a helyet-épületet is, ahol Istennel találkozhatunk.

A könyv születésére szép alkalmat adott a templom építésének 250. évfordulója, bemutatására-keresztelőjére pedig a mai este, mely országszerte a templomok éjszakája. Ma este sokan gyűltek egybe a templomokban, hogy rácsodálkozzanak közösségeik értékeire.

Ebben a rácsodálkozásban, ebben a gazdagodásban nyújt hosszú távú segítséget ez a könyv, melyről elmondhatjuk – visszatérve a keresztelés-újszülött hasonlatunkhoz – hogy szerelemből, szeretetből született. E nélkül nehezen lenne magyarázható a szerző éveken át tartó erőfeszítése, szenvedélyes és kitartó adatgyűjtése. Láthattuk ezt a szorgalmat éveken át levéltárunk kutatószobájában – kevesen veszik ennyire komolyan hasonló feladatukat – és talán nem túlzás azt állítani, hogy Rauzs doktor úr számára ez a könyv nem csupán egy feladat volt, ő szerette témáját és szereti a közösséget, a mélykúti embereket. Számomra ez a szeretet a sorokon át, olvasva is észrevehető, bízom benne, hogy a mélykútiak is érezni fogják.

A könyv tartalmának ismertetése

A „kötelező” feladat a jubiláló templom építésének és történetének ismertetése volt, de a szerző bevezetőként Mélykút korábbi évszázadaiból, a település eredetéről-múltjáról is kiváló összefoglalót adott. A régi templomok ismertetésével, s a nagy formátumú, építettő kegyúr, Grassalkovich I. Antal életútjával pedig már teljesen a 18. században érezhetjük magunkat. Már itt is jól kivehető, és az egész könyvön át jellemző marad Rauzs doktor úr munkamódszere: magát szerényen amatőr kutatónak nevezve, jól érthetően fogalmazza meg kérdéseit, a szorgosan egybegyűjtött adatokból sokat idéz, egymás mellé állítva az egymást erősítő vagy éppen megkérdőjelező állításokat, gondosan elemez-értékel, de nem ítélik, és fogalom-magyarázataival rendszeresen segíti a megértést a széles olvasóközönség számára. Mindez teljesen indokolt, hiszen ez a könyv elsősorban a közösségnek, a mélykúti embereknek szól, véleményem szerint sikerült úgy megírni, hogy valamennyiünk számára érthető, használható legyen.

Külön fejezetekben olvashatunk a templom építéséről, majd későbbi bővítéséről, javításairól. Képekkel gazdagon illusztrálva ismerhetjük meg a templombelsőt, a liturgikus tárgyakat, a felszerelést. A festmények és szobrok részletesebb ismertetése után a harangokkal is megismerkedünk, majd búcsúzva a templom épületétől a szakrális tér újabb távlatait tekintjük át: a temetők, útszéli keresztek, a kálvária és a stációk világát bejárva egészen a lakóházakig jutunk, megmutatva az otthonok díszítésének vallásos jelképeit, tárgyait. Szépen kifejezi ez a képzeletbeli séta, hogy a hit és vallásos élet gyakorlata milyen gazdagon körülvette, átszötte őseink környezetét, élettereit. A múlt adataitól egyébként egészen a jelenig jutunk, és olvashatunk beszámolót az utóbbi évtizedekből is, pl. a Szent Joachim Katolikus és Falumúzeumról vagy éppen a Katolikus Közösségi Házzól, az ún. Csorba-házzól.

A könyv következő, hangsúlyos része a plébánia és a közösség életéről szól. Épület, anyagiak, jövedelem után itt plébánosok és káplánok életrajzai következnek, a 20. sz. elejétől már arcokkal, fényképekkel is illusztrálva. Mindez természetes őszinteséggel, a nehézségeket, problémákat sem elkendőzve. A közösség tisztségviselőinek sorában aztán a diakónusok, kántorok és más egyházi

alkalmazottak (templomgondnok, sekrestyés, harangozó, orgonafújtató) is szerepelnek, majd a hitéletéről szóló részben megelevenednek a közösség ünnepei, hétköznapijai. Találkozunk itt vallási egyesületekkel, lelkigyakorlatokkal, népmissziókkal, katolikus nagygyűlésekkel, búcsújárással és más szokásokkal is. Az olvasottakat időrendben, naptár szerint is segít elhelyezni az egyházi ünnepek és jeles napok című fejezet. Végezetül a plébánia közösségének alapsejtje, a család sem marad el, felidézve a fontos családi eseményeket, ünnepeket. Ide kapcsolódik az anyakönyvek adatainak szemléje, az előforduló vezeték- és keresztnévek vizsgálata több időmetszetben, mely akár a további családkutatások kiindulópontja, ösztönzője is lehet.

A templom és a plébánia-közösség történetét az egyházszerzés és igazgatás szárazabb, de a gyakorlatban mégis szükséges információi és a statisztikai adatok zárják, lehetővé téve a gyors áttekintést, tájékozódást. A szerző egy utószóban összegezte munkája történetét, ismertette felhasznált forrásait. Mivel könyvét minden bizonnyal használni fogják történészek, néprajzosok, művészettörténészek és más szakemberek is, hivatkozásokat, jegyzeteket is gazdagon alkalmazott, ezeket azonban a könyv végén, végjegyzet formájában helyezte el, hogy ne zavarja velük az olvasókat. A könyv tartalma, felvetései valóban jó alapot adnak a további kutatásokhoz, s a jegyzetek segítséget az eligazodáshoz, az előzmények áttekintéséhez. Itt jegyezzük meg, hogy az A/4-es méret és a műnyomó papír a képek nagyobb méretű és jó minőségű megjelenítésére is megfelelő lehetőséget adott. A könyvhöz mellékelt DVD-n pedig további, gazdag képanyag található. Itt nem csak eseményeket, épületeket és építményeket láthatunk, de sok esetben a szerző által használt dokumentumok digitális képei is elérhetők elektronikus formában, az olvasó tehát akár az eredeti források képével is találkozhat.

Összegzés, záró gondolatok

A tartalmi áttekintésből minden bizonnyal érezhető volt, hogy milyen sokoldalú a téma feldolgozása, sokrétű a szerkesztettsége. Így nem veszünk el az egyébként gyakran pusztán időrendben közölt események-adatok tengerében, hanem számos felvetés, fejezet-cím vár bennünket. Egy-egy fejezet terjedelme jól befogadható, az olvasók is valószínűleg így, tartalom és címek (és természetesen a képek) alapján böngésznek majd a könyvben. Ez a megközelítés szükségszerűen ismétléseket is tartalmaz, hiszen pl. a kegyuraság szerepe Grassalkovich életénél és a templom építésénél is teljes joggal felvethető, de ez az ismétlés véleményünk szerint helyénvaló, minden témának érdemes kereknek-egésznek lennie, nem baj, ha bizonyos részek több helyen is szerepelnek. A fejezetek így akár önállóan is megállnak, s a tartalom kézikönyv-szerűen is használható.

A szerző fogalmazása világos, a gondolatmenetek jól érthetőek. A stílusnak véleményünk szerint ezen túl van még egy nagy erénye: életteli. Az adatok sokaságában lépten-nyomon megelevenedik egy-egy történet, felbukkan egy-egy személyes emlék, a középpontban az ember áll a maga esendőségével, legszebb törekvéseivel vagy éppen humorával. Hosszasan lehetne idézni, most csak egyetlen példa: a plébánia épületének ismertetésénél olvashatjuk az 1950-es évek elejéről, hogy *„Az utcai bejárat felőli első szoba volt Prokop Péter káplán (később ismert pap-festőművész) szobája. Eredetileg nem tartozott hozzá kályha. A káplán úr szerzett téglát, az egyik sarokban kályhát épített, és humorára jellemzően a magyar kártyából ismert makk ászt festette az oldalára (egy télikabátos alak tűznél melegszik).”* Lám, hosszú téli estékre is ajánlhatjuk, mert hasonló történetek melengetnek bennünket...

A stílus és a módszer minden bizonnyal összefügg a szerző hivatásával is: doktor úr orvosként mindig is az embert vizsgálta, most is ezt tette, amikor a mélykúti hívek közösségéről adott történelmi diganózist. Egy ilyen látlelet természeténél fogva őszinte, mint ahogy betegségeinket-gyengeségeinket sem érdemes eltitkolnunk, sokkal inkább szembe kell nézni velük. Ezt nekünk kell megtennünk, még akkor is, ha a gyógyulást, a növekedést végül az Isten adja.

Visszatérve keresztelős hasonlatunkhoz, a keresztelők alkalmával fogadalmat is tesznek a szülők-keresztszülők a gyermek jövőjével, hitre nevelésével kapcsolatban. A kiadó egyházközség figyelmét szeretném most erre a jövőre irányítani, a könyv olvasásán túl ui. a jövőt élni is kell a hétköznapiakban, megtartva a közösséget. Biztos vagyok benne, hogy ez a szép kiadvány az emlékezésre és a munka folytatására is rengeteg alkalmat ad majd. Jól tagolt tartalma kiválóan kommunikálható akár a plébánia honlapján, az interneten is, s mindez további emlékek, képek stb. gyűjtésének kiindulópontja, akár rendszeres fóruma is lehet.

Könyv-keresztelőnk végéhez érve gratulálunk a szerző, Dr. Rauzs József munkájához, de eszünkbe kell jussanak a keresztszülők, azaz a vállalkozás további kezdeményezői, segítői és közreműködői is, így pl. Bolvári János plébános atya, aki a jubileumi év és a könyvkiadás ügyét szervezte-összefogta, és valószínűleg még mások is, akiket felsorolni-megnevezni sajnos nem tudok, de valamennyiüknek hálásak lehetünk, s a könyvre méltán lehet büszke az egész közösség.

Mélykút, 2017. szeptember 16.

Dr. Lakatos Andor
levéltárvezető, KFL